

तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।

धियो यो नः प्रचोदयात् ॥३५॥

विश्वामित्रदृष्टा सावित्री गायत्री जपे वि° (19.) । तदिति पञ्चम्ये तस्य देवस्य द्योतनात्मकस्य सवितुः प्रेरकस्यान्तर्यामिणो विज्ञानानन्दस्वभावस्य हिरण्यगर्भी-पाथ्यवह्निनस्य वा आदित्यान्तरपुरुषस्य वा ब्रह्मणो वरेण्यं वरणीयं सर्वैः प्रार्थनीयं भर्गो सर्वपापानां सर्वसंसारस्य च भर्जनसमर्थं तेजः सत्यज्ञानादिवेदान्तप्रतिपाद्यं वयं धीमहि ध्यायामः । हान्दसं संप्रसारणम् । यद्वा मण्डलं पुरुषो रश्मय इति त्रयं भर्गःशब्दवाच्यम् । भर्गो वीर्यं वा । वरुणाद्वा वा अभिषिषिचानाद्भर्गोऽपचक्राम वीर्यं वै भर्ग इति श्रुतेः [५.४.५.१.] । तस्य कस्य । यः सविता नोऽस्माकं धियः बुद्धीः कर्माणि वा प्रचोदयात्प्रकर्षेण चोदयति प्रेरयति सत्कर्मनुष्ठानाय ॥ यद्वा वाक्यभेदेन योजना । सवितुर्देवस्य तत् वरेण्यं भर्गो ध्यायामः । यश्च नो बुद्धीः प्रेरयति तं च ध्यायामः । स च सवितैव । लिङ्गव्यत्ययेन वा योजना । सवितुर्देवस्य तत् भर्गो धीमहि यो यत् भर्गो नो बुद्धीः प्रेरयति ॥३५॥

परि ते दूडभो रथोऽस्माँश् ॥३६॥ अश्रोतु विश्वतः ।

येन रक्षसि दाशुषः ॥३६॥

अग्नियी गायत्री वामदेवदृष्टा जपे वि° । हे अग्ने ते तव रथोऽस्मान्यजमानान्विश्वतः सर्वासु दिक्षु पर्यश्रोतु परितो व्याश्रोतु अस्मद्रक्षणे सर्वतस्तिष्ठतु । किम्भूतो रथः दूडभः दम्भोतिर्वधकर्मा । दुःखेन दम्यते दुर्दभः । केनापि सहसा हिंसितुमशक्यः । उकारं दुर्देऽइति प्रातिशाख्यसूत्रेण [प्रा° का° ३.३.४.] डुरो रेफस्य उकारः अग्रिमदस्य डः [पा° क° ६.३.१०१. वा° ६.] । येन रथेन त्वं दाशुषो यजमानान् रक्षसि । पालयसि । यजमाना वै दाश्यांस इति श्रुतेः [२.३.४.३८.] ॥ बृहदुपस्थानं समाप्तम् ॥३६॥

V. a. भूर्भुवः स्वः सुप्रजाः प्रजाभि स्यात् सुवीरौ वीरैः सुपोषः पोषैः ।

b. नर्यं प्रजां मे पाहि । c. शब्दस्य पशून्मे पाहि ।